

Overweging Paasmorgen

Zondag 4 april 2010

Gereformeerde Kerk van Loosdrecht

Ds. Stefan Dijkhuizen

Lezingen: Exodus 14:15-15:1 & Johannes 20: 1-18

Verkondiging

Gemeente van onze Opgestane Heer,
lieve Paasmensen,

afgelopen week had ik een gesprek met iemand die zelf niet geloofde over Pasen. Ik vertelde haar dat ik deze week, met al die bijzondere vieringen op donderdag, vrijdag en zaterdag, zo mooi vond, maar dat ik tegelijk best wel een beetje op zag tegen de 'Paaspreek' van vanmorgen: Want wat zeg je nu toch over de Opstanding?

Zij vroeg me toen: 'Ja, maar vertel nu eens waarom jij deze week dan zo mooi vindt?' Daar moest ik best eventjes over nadenken. Nu ben ik sowieso niet zo van de kant en klare antwoorden, maar wat is het dan wel, dat deze week zo speciaal maakt?

Met alleen maar de traditionele woorden: Lijden, sterven en opstaan van Jezus, daar kom je er niet mee. Daar weten wij zelf in de kerk al vaak niet zo goed raad meer mee, laat staan iemand die daar buiten staat en niet zo in thuis is.

Ik geloof dat ik wat zat te zoeken naar de juiste woorden, en uiteindelijk vertelde over de ongelooflijke diepgang die ik zelf ervaar in deze Goede of Stille Week.

In de verhalen over Jezus, en de hoogten en de diepten ervan. Het lijden, het volhouden. Het trouw zijn, het donker dat toch geen donker meer is.

Hoe fijn het is om samen in een kring te delen in een stukje brood en een slokje wijn, meer niet, maar tegelijk is het alles, want Jezus zelf is er bij. Het stil staan aan de voet van het kruis, vol afschuw en verwondering.

Samen lezen en zingen over het licht van God in deze wereld, toen en ook nu. Het binnen dragen van deze nieuwe Paaskaars: Licht van Christus!
Vanmorgen—juist de op begraafplaats— met een klein groepje zingen over de Opstanding. En zo kan ik nog wel even door gaan.

Toch zullen er ook vandaag hier in de kerk heel wat mensen zijn die de nodige moeite hebben met de Opstanding. Of, die net als ik, het lastig vinden om daar 1-2-3 een pasklaar antwoord op te hebben. Want waarom vieren we dan Pasen? Wat betekent de Opstanding dan, die toch ongelooflijke gebeurtenis, al zo lang geleden?

Voor ons moderne mensen is de Opstanding toch een heel tegenstrijdig iets. Het past niet meer in ons wereldbeeld. We ervaren om ons heen dat het helemaal niet kan, en zeker niet een lichamelijke opstanding.

Misschien is het een schrale troost, maar je bent zeker de enige niet die daar moeite mee heeft. Al in het allereerste begin, hadden zelfs de eerste ooggetuigen de grootst mogelijke moeite om Pasen ook maar een beetje te kunnen bevatten.

We hoorden dat vanmorgen in het verhaal dat Johannes ons vertelt. Er is schrik, er is ongeloof. Maria en de leerlingen rennen heen en terug, alsof ze ook heen en weer geslingerd worden in hun gedachten en emoties. Er zijn tranen, waardoor je niet goed meer kunt zien. En ook de andere evangelisten, die ieder op hun eigen manier vertellen over de opstanding, stellen voorop dat het niet zo maar geloofd werd. Integendeel.

Dus blijkbaar is het zo eenvoudig nog niet, Pasen. Kost het nu eenmaal de nodige tijd en emotie om er een plekje aan te geven. Laat staan er in te geloven of zelfs blij van te worden.

Eigenlijk is dat bijna altijd zo in geloof. Het ervaren van God, ergens de zin van inzien, of geraakt worden door een verhaal, dat gebeurt zelden plotsklaps. Daar gaat tijd over heen, soms een heel leven. En zelfs de meest christelijke opvoeding is geen garantie, absoluut niet. Daar groei en verander je in. Dat is geen instantproduct, geen oploskoffie.

In die zin is er denk ik ook een parallel tussen het verhaal dat we uit Exodus hoorden en de evangelielezing. Een mooi verhaal. Deel van het Paasverhaal van de Joden: Eindelijk de bevrijding uit de slavernij in Egypte. Maar tegelijkertijd ook een moeilijk verhaal. De dood van al die Egyptenaren staat in schril contrast met de redding van de Israëlieten.

De overeenkomst zit hem er volgens mij in dat bevrijding, doortocht, een nieuw begin, niet zomaar kunnen gebeuren. En bovendien is het wel heel onwerkelijk allemaal, want hoe zullen de Israëlieten zich gevoeld hebben? Na een donkere en spannende nacht, dwars door de zee, met links en rechts hoge muren van water? Met de hete, dodelijke adem van de woedende farao en zijn leger in hun nek? En konden ze Mozes nog wel vertrouwen, en die God waar hij het over heeft?

Misschien moet je het zo proberen te lezen dat om werkelijk bevrijd te worden uit de slavernij, je niet alleen de slaaf achter moet laten in Egypte, maar ook die farao en zijn leger. Om echt bevrijd te worden, een nieuw bestaan, moet je soms langs wegen gaan die eerder onbegaanbaar leken. Moet je dingen doen die buiten je eigen kunnen liggen. Heb je een vuur nodig dat je aansteekt en in het donker de weg wijst. Je kent vast voorbeelden in je eigen leven.

In het evangelie horen we evenmin een 'oplosverhaal', een wonder, en klaar is kees. Dat zou ook helemaal geen recht doen aan die eerste getuigen. Aan hun angsten, twijfel en ongeloof.

Geen van de evangeliën vertelt hoe de opstanding precies is gebeurd. Dat is blijkbaar iets wat een geheim blijft, iets wat bij God ligt. Wat wel gezegd wordt is dat God Jezus 'opgewekt' heeft, nergens gaat het over een dood mens dat uit zichzelf weer tot leven kwam. Maar het diepste geheim van Pasen ligt dus bij God, het geheim dat liefde sterker is dan de dood. Daar zijn geen menselijke verklaringen voor, ook niet voor nodig.

Daarom kijken we vandaag maar eerder naar wat er gebeurt met hen die er dichtbij waren. En wat ik al zei: Daar vertellen de evangeliën ons wel uitgebreid over. Over wat die eerste getuigen ervoeren daar op die vroege Paasmorgen. Die zich niet zonder slag of stoot gewonnen gaven en die zeker niet tegen beter weten in opeens wel gingen geloven. Met vanmorgen Maria uit Magdala als middelpunt.

En dan valt op dat er nogal wat van je gevraagd wordt. Het is niet zomaar Pasen. Daar moet een hele weg voor worden afgegaan.

Die weg maakt bovendien duidelijk dat het met Pasen echt niet gaat om dat wonder alleen. Alsof dat een eindpunt is, eens goed, al goed. Bestemming bereikt, laatste bewijsstuk. Nee, zo gaat het niet. En gelukkig maar. Het blijkt een lange weg te zijn, waar schrik en ongeloof bij komen kijken. Met heftige emoties, grote vragen, tranen.

Daarbij valt ook op hoe die weg geleidelijk verloopt. Eerst is het nog donker, als Maria Magdala op weg gaat naar het graf, je kunt niets zien. Mysteries, duister. Het woordje 'graf' wordt wel 8 keer genoemd in dat eerste gedeelte. Alsof de focus van Maria en de andere discipelen daar ligt en niet bij het leven, bij de Levende.

Dan is er die weggerolde steen, de schrik: Want de deur was toch met de dood toegesloten? Maar ineens staat hij open. Je raakt in verwarring, angst slaat toe.

Dan komen de anderen, Petrus en de geliefde leerling, gehaast. Wat zullen ze gedacht hebben? En als ze naar binnen gaan zien ze dat het graf leeg is, de doeken in een hoek. Maar ja, wat zegt een leeg graf? En wat kun je dan? Tenslotte keren ze maar weer terug naar huis.

Maria blijft echter achter. Zij wil weten waar het lichaam van haar dode Heer is. Tranen vertroebelen haar ogen. Zozeer zelfs dat ze niet eens lijkt door te hebben dat er twee engelen met haar praten en haar vragen: Waarom huil je? Om een dood lichaam dat er niet meer is?

En dan, als Maria het helemaal lijkt op te geven, zich omgedraaid heeft, wordt ze aangesproken door Jezus zelf. Opnieuw die vraag: 'Waarom huil je?' maar ook: 'Wie zoek je?' Alsof het nog niet genoeg is komt het er weer in alle verdriet en wanhoop uit: 'Ik zoek het lichaam van mijn Jezus, heeft u hem soms weggehaald?'

Wat kun je toch vast zitten in verdriet. Hoe onmogelijk kan het lijken om nog maar enig uitzicht te hebben.

Daarom is er maar één echte uitweg. Maria zal zelf moeten opstaan, zij zal zelf opgewekt moeten worden.

En hoe? Dat kan alleen maar zo: Bij je eigen naam genoemd worden. 'Maria'. En dan draait zij zich weer om. In de bijbel is dat een omkering, alles nieuw zien, een totaal ander perspectief, omdat je wordt geroepen.

Het Paasverhaal, ook dat van Israël, blijkt dus niet alleen een verhaal te zijn waar van God uit grote dingen kunnen gebeuren. Bevrijding, redding en opwekking, het blijkt ook een verhaal te zijn van je eigen opstanding.

Van een doortocht, van het achterlaten van verslavingen en tirannen, van tranen die toch drogen kunnen, van omkeren en nu wel zien. Simpelweg omdat jouw naam genoemd wordt. En dat is precies wat we met Pasen kunnen vieren: God zegt 'ja' tegen het leven, 'ja' tegen zijn zoon, 'ja' tegen alle mensen. Hij noemt onze naam. We kunnen ze hier niet allemaal gaan noemen, maar het zou eigenlijk wel moeten. Onze namen, allemaal.

Willen wij iets zinnigs over Pasen en over Opstanding kunnen zeggen, dan zal het automatisch ook over onze eigen opstanding moeten gaan. En dan heb ik het niet meteen over een leven na de dood, of een hemel, ver weg. Ik heb het over het hier-en-nu.

Pasen vieren, de Opstanding vieren, is daarom nagaan waar in jouw eigen leven, net als eens bij Maria en al die anderen, waar in jouw eigen leven iets van opwekking en verrijzenis te bespeuren valt. Overal waar dat kan plaatsvinden, waar mensen op staan, ongedachte wegen kunnen in slaan, de liefde een kans geven, een leven opbloeit, krijgt Pasen weer opnieuw betekenis.

Het zullen momenten zijn, spaarzaam. En ook niet om lang vast te houden, dat wist Maria al. Maar als ze dan gebeuren, dan gebeurt er een wonder. Dan leef je op. Ruimte in je hart, een open blik.

Pasen 2010. Opnieuw komt Maria ons haastig en vol liefde vertellen dat de Heer is opgestaan, dat Hij leeft. Opnieuw moeten wij het ons eigen maken, niet door domweg te geloven, maar door kleine tekenen van opstanding en opwekking in het hier-en-nu.

En dat kan, ja zeker. Door te luisteren als God jouw eigen naam noemt. Door te ervaren dat God met Pasen eens en voorgoed zegt: Ik zeg 'ja' tegen de mensen, en ik zeg nog steeds 'ja', ook al lopen alle wegen dood. Het kan!

In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Amen.